

Kort referat fra møte i Kompetansebehovsutvalget

Tid: 29.–30. april 2024
Sted: Thon Hotel Arena Lillestrøm

Deltakere

Utvalget: Erling Barth, Erik Brekken, Torberg Falch, Eli-Karin Flagtvedt, Leif Skiftenes Flak, Ingrid Paaske Gulbrandsen, Gunnar Hartvigsen (tirsdag), Pinar Heggernes, Eva Margrethe Kvalvaag, Christine Meling, Liv Sannes, Sveinung Skule (utvalgsleder), Bente Sjøgaard, Hans Torvatn, Are Turmo, Runar Hagelund Wiksnes

Sekretariatet: Karin Hårstad Fonn (sekretariatsleder), Lars Kirkebøen, Hege Medin, Kristine Sundberg, Stine Viddal Øi

Forfall: Gunnar Hartvigsen (mandag)

Møtet startet med at utvalgsleder gikk gjennom noen overordnede tendenser i årets søkertall til høyere utdanning. Utvalgsmedlem Hans Torvatn og Kaja Reegård fra Fafo holdt innlegg om hvordan digitale teknologier påvirker ulike grupper av arbeidstakere.

Sak 4-2024 [HK-dirs rapport om fremtidige kompetansebehov](#)

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har i oppdrag å oppdatere og videreføre det brede kunnskapsgrunnlaget som Kompetansebehovsutvalget (KBU) produserte i perioden 2017–2020. Hensikten er blant annet å frigjøre kapasitet til analyser og vurderinger for utvalget, som nå skal gå mer i dybden på utvalgte tema. HK-dirs arbeid med kompetansebehov og arbeidet i KBU skal komplementere hverandre, og rapportens innhold er en del av utvalgets kunnskapsgrunnlag.

I 2024 fikk KBU et nytt punkt i mandatet som sier at utvalget skal «gi sine årlige vurderinger av HK-dirs oppdateringer av kunnskapsgrunnlaget om kompetansebehov i form av et kort notat».

Utvalget diskuterte om de var enige i rapportens overordnede vurdering av fremtidige kompetansebehov, og om rapporten er egnet som kunnskapsgrunnlag for offentlig utdannings- og kompetansepolitikk?

Utvalgsmedlemmene var enige i at rapporten er nyttig, og at den oppsummerer fakta på en god og tilgjengelig måte. Videre ble utvalget blant annet enige om å jobbe videre med:

- en tilbakemelding om at rapporten bør skille mer tydelig mellom ulike typer kompetansebehov, både politisk og hos arbeidsgivere og arbeidstakere
- vurdere omfanget av rapporten, inkludert i hvilken grad det er ønskelig at den skal ta inn nye tema
- vurdere forholdet mellom fakta og anbefalinger og vurderinger i HK-dirs rapport

Sak 5- 2024 Scenarier for ny teknologi og kompetansebehov

Utvalget diskuterte noen mulige scenarier for hvordan samfunnsutvikling kan påvirke utvikling og bruk av digitale teknologier i arbeidslivet – og motsatt hvordan digitale teknologier kan påvirke samfunnsutviklingen. Hensikten var tosidig:

- Identifisere noen mulige utfordringer og dilemmaer i kompetansepolitikken som følge av ny teknologi
- Prøve ut om scenarier kan fungere som utgangspunkt for diskusjon i utvalget

Utvalget var enige i at det kan være nyttig å diskutere noen fremtidige utviklingsbaner for å si noe om kompetansebehov på lengre sikt. Det er imidlertid lettere å ta utgangspunkt i realistiske scenarier, enn mer ekstreme varianter.

Sak 6-2024 Utvalgets arbeidsformer og kommunikasjon med omverdenen

Utvalget diskuterte hvordan ulike arbeidsformer kan bidra til at utvalget oppnår mandatet sitt.

I diskusjonen var utvalget enige om:

- å ha som ambisjon å peke tydeligere på tiltaksområder og ansvarlige aktører
- å (i større grad enn tidligere) undersøke og drøfte effekten av ulike virkemidler i kompetanse- og utdanningspolitikken
- å etablere arbeidsgrupper løpende, når det er behov for det

Utvalget skal «Legge til rette for og stimulere til åpen dialog og diskusjon om samfunnets kompetansebehov med ulike interessegrupper og i samfunnet for øvrig». I tillegg kan utvalget etter «eget initiativ løfte frem problemstillinger som gjelder kompetansebehov i egne rapporter, artikler eller andre dokumenter». Mandatet gir derfor både rom for og forventninger om at utvalget skal synes i offentligheten. Utvalget ser for seg å gjennomføre følgende aktiviteter:

- sekretariatet opprettholder aktivitet på utvalgets nettside. Målet er å informere om utvalgets arbeid, mens analyser og kunnskapsgrunnlag ligger i rapportene.
- sekretariatet bruker Facebook og Linked-In til å informere om arbeid i utvalget og særlig om åpne arrangementer, publikasjoner, osv.
- digitale innspillmøter om bestemte tema
- møter mellom utvalget og sentrale aktører
- lansere en serie med frokostmøter/debatter
- delta i løpende debatter med avisinnlegg og kronikker.

Sak 7-2024 Avgrensning av tema og reviderte problemstillinger

Utvalget diskuterte mulige avgrensninger av tema til kompetansebehov som følger av «bruk av digital teknologi i arbeidslivet». Dette er fortsatt en bred avgrensning som omfatter utvikling, innføring, tilpasning, anvendelse, evaluering og regulering av teknologien. Den skal også forstås slik at den omfatter direkte og indirekte effekter for kompetansebehov. Direkte for bruk av digital teknologi, og indirekte som konsekvens av økt bruk av teknologi, for eksempel som følge av at innholdet i jobber endres eller at etterspørselen etter ulike yrker øker eller synker. Det som får mindre vekt med denne avgrensningen, er:

- ikke-digital teknologi som bioteknologi, hydrogen, karbonfangst og -lagring
- vurderinger av hva slags digital teknologi det er viktig å utvikle
- vurderinger av forsknings- og utviklingsområder digitalt utenforskap blant personer som ikke er eller kan bli yrkesaktive (for eksempel pensjonister)

Utvalget ga flere innspill til hvordan hovedproblemstillingene kunne formuleres. Sekretariatet har jobbet videre med innspillene og kommet fram til disse fire spørsmålene som utgangspunkt for utvalgets arbeid:

1. Hva er likheter og forskjeller mellom kompetansebehovene knyttet til digital omstilling og andre drivere for kompetansebehov? Hvordan kan digital teknologi bidra til å løse kompetanseutfordringer i arbeidslivet? [[Overordnet](#)]
2. Hvordan kan digital teknologi endre kompetanse- og arbeidskraftsbehov i arbeidslivet, og hva slags kompetanse er viktig for å lykkes med digital omstilling? [[Etterspørsel](#)]
3. Hvilke utfordringer og muligheter har de ulike delene av utdanningssystemet og arbeidslivet med å imøtekomme kompetansebehov ved digital omstilling? [[Tilbud](#)]
4. Hvordan kan utdannings- og kompetansepolitikk bidra i å utnytte muligheter og hindre negative konsekvenser ved digital omstilling? [[Politikk](#)]

Problemstillingene endres fortløpende hvis utvalget ser behov for det.

Sak 8-2024 Utvidelse av kunnskapsgrunnet

Utvalget drøftet mulige eksterne forsknings- og analyseoppdrag som kan bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag for utvalget. I tillegg diskuterte utvalget analyser sekretariatet kan gjennomføre, ved bruk av allerede tilgjengelige data.

Utvalget har ressurser til å lyse ut et eller flere oppdrag som bør være ferdig senest høsten 2025. Utlysningene bør ta utgangspunkt i hovedproblemstillingene. Samtidig er de foreslåtte problemstillingene overordnede, og vi trenger dialog med oppdragsmarkedet som har mer oversikt over feltet. Det er behov for mer kunnskap om både etterspørsel og tilbud (inkludert grunnopplæringen og arbeidsrettede deler).

En mulighet å styrke kunnskapsgrunnet på, er å identifisere områder i arbeidslivet hvor digitaliseringen har kommet langt og se på hvilke kompetansebehov som følger av omfattende/rask digitalisering, for eksempel i helsesektoren.

Sekretariatet kommer tilbake med mer gjennomarbeidede forslag til mulige utlysninger.